

Мойсєєнко Ірина Павлівна,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри фінансів та обліку
Львівського державного університету внутрішніх справ
(Львів, Україна)
e-mail: iruna_m2015@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-3140-461X

**РЕЦЕНЗІЯ
НА МОНОГРАФІЮ Б. М. ШЕВЧИКА
«ТРАДИЦІЯ І ГОСПОДАРСТВО: ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ
В СОЦІОКУЛЬТУРНІЙ ДИНАМІЦІ» (ЛЬВІВ : ВИД-ВО ЛТЕУ, 2017. 574 с.)**

Анотація. У монографії наведено авторську концепцію непередбачуваних соціокультурних змін як основи економічного розвитку.

Обґрунтовується концепція економічного орієнталізму, яка розглядається в таких вимірах: по-перше, як новий парадигматичний проєкт соціально-економічного розвитку; по-друге, як форми соціокультурного простору.

Доведено, що ідеаційний тип культурного менталітету українців є провідним і визначає структуру й інституційну взаємодоповнюваність національної економічної системи України.

Основні результати авторських досліджень, що характеризують наукову новизну, охоплюють: теоретичне обґрунтування концепції економічного орієнталізму, що пов'язано з переходом від сенсорного до ідеаційного типу культурного менталітету; доведення соціокультурного контексту формування економічного орієнталізму, коли суб'єкти господарювання розглядаються як багатоінтелектуальна соціально-культурна економічна система ідеаційного типу культури.

Ключові поняття: економічний орієнталізм, тип культурного менталітету, парадигматичний проєкт, нооекономіка, виміри соціально-економічного мислення.

Moiseienko Irina,
Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Finance and Accounting,
Lviv State University of Internal Affairs
(Lviv, Ukraine)
e-mail: iruna_m2015@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-3140-461X

**REVIEW
OF THE MONOGRAPH BY SHEVCHYKA B. M.
TRADITION AND ECONOMY: ECONOMIC SYSTEMS
IN SOCIO-CULTURAL DYNAMICS
(LVIV, LTEU PUBLISHING HOUSE, 2017, 574 p.)**

Abstract. This material is a review of the book by Bohdan Shevchyk «Tradition and economy: economic systems in socio-cultural dynamics» (2017), which presents author's concept of undestending socio-cultural changes as the basis of economic development.

The monograph substantiates the concept of economic orientalism, which is considered in such dimensions: firstly, as a new paradigmatic project of socio-economic development; secondly, as forms of socio-cultural space.

The ideational type of cultural mentality of Ukrainians acts as the leading one and determines the structure and institutional complementarity of the national economic system of Ukraine.

The main results of the author's research, which characterize the scientific novelty, include the following: theoretical substantiation of the concept of economic orientalism as a characteristic of a number of modern circumstances, which is associated with: the change of types of dominant culture in the processes of socio-cultural dynamics and the transition from sensory to ideational type of cultural mentality;

proving the socio-cultural context of the formation of economic orientalism. Business entities are considered as a multi-intellectual socio-cultural economic system of the ideational type of culture;

interpretation of systems of economic thinking as structures of mentality, which is the basis of theoretical modeling of evolutionary and transitive economic systems in the quadratic: structure-function-process-environment.

Key concepts: economic orientalism, type of cultural mentality, paradigmatic project, nooeconomics, dimensions of socio-economic thinking.

DOI 10.32518/2617-4162-2020-4-144-146

Дослідження взаємозв'язку економіки та культури стає модним у сучасній науці. Роль культури як форми, що зумовлює принципи економічного розвитку та функціональний тип економічних систем, досліджувала широка плеяда українських учених від прадавніх часів до сьогодення.

Однак ступінь опрацювання у сучасній економічній теорії природи механізму соціокультурних флуктуацій і визначення передумов біфуркацій, що зумовлюють характер економічного розвитку, структурно-інституціональну трансформацію економічних систем під впливом зрушень у ментальності, досліджено недостатньо. Це обумовлює актуальність та необхідність досліджень впливу культури на економічну динаміку.

У монографії обґрунтовано концепцію економічного орієнталізму, що розглядається в таких вимірах: по-перше, як нового парадигмального проекту соціально-економічного розвитку; по-друге, як форми соціокультурного простору, в якому ідеаційний тип культурної ментальності виступає як провідний і зумовлює структуру та інституціональну комплементарність національної економічної системи України.

Для обґрунтування концепції економічного орієнталізму автором:

- доведено формування економічного орієнталізму як українського національного парадигмального проекту нооекономіки на основі ідеаційної культури;

- досліджено витоки ментальних, культурних, історичних та господарських передумов можливості становлення економічного орієнталізму в Україні на сучасному етапі;

- на основі системного аналізу здійснено дослідження систем соціально-економічного мислення в їх структурно-процесуально-функціонально-середовищному вимірі та виявлено способи динаміки патернальних конфігурацій домінуючого в той чи інший історичний період соціокультурного циклу;

- запропоновано еволюційні моделі економічних систем у соціокультурному контексті їх становлення у розрізі чуттєвої та ідеаційної культури;

- визначено біфуркаційний механізм соціокультурних флуктуацій економічних систем та обґрунтовано принципи його становлення, поширення та функціонування у розвитку економічних систем;

- обґрунтовано фрактально-онтологічний характер ідеаційного типу ментальності як способу світосприйняття принципу «іманентної правди» мультиінтелектуальних соціокультурних економічних систем, що історично притаманно українцям ще з часів трипільської культури;

- висунуто орієнталістську модель розвитку вітчизняної нооекономіки на основі семіотико-гематричного методу дослідження, в якій субстанція вартості слова як товару сучасної інформаційно-інтелектуально-інноваційної економіки референтна субстанції вартості пшеничного зерна як основного товару життєзабезпечення матеріальних економічних систем;

- показано гематрично-системну структуру слова, в якому онтологічна глибина змістів зумовлюватиме споживну і мінову вартість слова як товару нооекономіки ідеаційної культури та виконуватиме інтегративну функцію синергічної дії в основі всіх антропогенних форм капіталу забезпечення постіндустріального економічного розвитку;

- запропоновано нове розуміння традиції як особливого типу історичного досвіду українського народу, в якому винайдення та впровадження у матеріальне виробництво техніко-технологічних інновацій буде лише локальним елементом самовідтворення надсистеми вищого традиційного (ієрархічного) порядку.

Наукова новизна одержаних результатів монографічного дослідження полягає у комплексному теоретико-методологічному дослідженні системи економічного орієнталізму як мультиінтелектуальної структури ідеаційної культури. До основних результатів дослідження, що характеризують новизну, належать такі:

- теоретичне обґрунтування концепції економічного орієнталізму як характеристики низки обставин сучасності, що пов'язана із зміною типів домінуючої культури у процесах соціокультурної динаміки та переходу із чуттєвого в ідеаційний тип культурної ментальності;

– доведення соціокультурного контексту становлення економічного орієнталізму: суб'єкт господарювання, наділений фрактальною свідомістю, тобто здатністю онтологічної саморефлексії в єдності із розумінням своєї унікальності, вибудовує у своїй свідомості такий образ світу, як поле власних мотивацій, унаслідок чого постає ітеративна структура ідентичності мультиінтелектуальних соціокультурних економічних систем ідеаційного типу культури;

– трактування систем економічного мислення як структур ментальності, що слугують основою теоретичного моделювання еволюційних і транзитивних економічних систем у квадрії: структура-функція-процес-середовище.

У першому розділі «Світ людей як система» розглядаються соціокультурні моделі економічних систем: механістичні, біологічні та мультиінтелектуальні. Культурні ресурси економічних систем аналізуються як чинники їх самовідтворення, зокрема, мультиінтелектуальних соціокультурних економічних систем. Соціальний макротип «спільнота» трактується як джерело, онтологічне середовище культурних ресурсів, а «суспільство» – зовнішня сфера реалізації цілепокладання культурних ресурсів.

У другому розділі «Сурми» і «флейти» апокаліпсису» розглядається циклічна динаміка соціокультурних економічних систем як флуктуації поетапної зміни типів культурних ментальностей, що визначають панування відповідного типу економічних систем.

Третій розділ «Де «видибають» наші боги» присвячено аналізу архетипових структур

фрактальних систем економічного мислення та системного мислення в економіці.

Доведено, що сучасна Україна, перебуваючи у регенераційній фазі етногенезу, стане місцем макробіфуркації («струсів духу») триалектичних патернальних конфігурацій на мікро-, мезо-, макро- та мегарівнях національного буття, де вищий рівень слугуватиме полем атрактивності для нижчого, а на мегарівні реалізується парадигма холомонності світу і буття людини.

Четвертий розділ «Спадщина предків: «срібло на травах» і «золото на колосках»» присвячений аналізу історичних витоків економічного орієнталізму в системах мислення та обґрунтування теоретико-методологічних положень.

У п'ятому розділі «Постіндустріальне середньовіччя, або час кордоцентричних» висвітлюються можливі практичні аспекти становлення економічного орієнталізму як економічної системи ідеаційного типу культури.

В умовах панування чуттєвої культури та витворених на її основі функціональних типах економічних систем (індустріальних, конкурентно-ринкових, монополістичних, командно-адміністративних, постсоціалістично-олігархічних) запропоновано альтернативні парадигмальні проекти соціально-економічного розвитку.

Отже, зміст монографії є цілісним, завершеним, оригінальним, системним, науковим дослідженням, що розкриває суть і структуру економічного орієнталізму як українського проекту побудови нооекономіки.

*Рецензія: надійшла до редакції 25.06.2020
прийнята до друку 27.08.2020
The review: is received 25.06.2020
is accepted 27.08.2020*